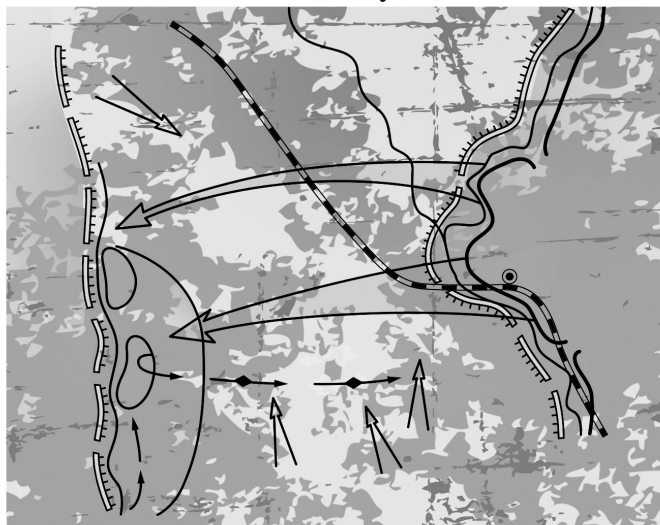

Прорив укріпленої смуги. Репринтне видання

Анотація

Книга присвячена дослідженню питання організації тактичного прориву укріплених смуг та еволюції форм прориву залежно від зміни озброєння, організації військ і форм оборони.

П. С. Смирнов

ПРОРИВ УКРІПЛЕНОЇ СМУГИ

Видавництво
«К Н Т»
Київ — 2024

УДК 355/359
С 50

Переклад українською — Олена Бабіч-Федосенко

Смірнов П. С.

С 50 Прорив укріпленої смуги. Репринтне видання. / П. С. Смірнов. — Київ: Вид. «КНТ», 2024. — 456 с.

ISBN 978-611-01-3285-5

Книга присвячена дослідженню питання організації тактичного прориву укріплених смуг та еволюції форм прориву залежно від зміни озброєння, організації військ і форм оборони.

ISBN 978-611-01-3285-5

© Видавництво «КНТ», 2024.

З М І С Т

Частина перша

РОЗВИТОК ФОРМ ОБОРОНИ І ПРОРИВУ В ПРОЦЕСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918 рр.

Розділ перший. 1914 рік.	7
1. Піхота	7
2. Артилерія	12
3. Авіація.	14
4. Інші роди військ	14
5. Висновки.	15
Розділ другий. 1915 рік	17
1. Наступ французів у лютому та березні.	18
2. Німецький наступ у Іпра	21
3. Горлицький прорив	22
4. Наступ в Артуа 9 травня — 17 червня	24
5. Бій у Шампані та Артуа з 25 вересня по 6 жовтня	28
6. Висновки.	38
Розділ третій. 1916 рік.	40
1. Верденська операція	40
2. Брусилівський наступ	49
Битва 6-го корпусу у Вороб'ювки	61
Битва 17-го корпусу у Сопанова.	63
Битва 11-го корпусу у Доброноуц	66
Висновки	69
3. Битва на Соммі	71
4. Висновки.	82
Розділ четвертий. 1917 рік	86
1. Квітневий наступ союзників	89
2. Битва у Мальмезона.	96
3. Битва у Камбре	101
4. Висновки.	107

Розділ п'ятий. 1918 рік	112
1. Наступ 7-ї німецької армії	124
2. Третій німецький наступ біля Реймса	139
3. Ам'єнська операція.	147
Розділ шостий. Підсумки світової війни	159
1. Оборона.	162
2. Наступ.	164

Частина друга

РОЗВИТОК ФОРМ ПРОРИВУ УКРІПЛЕНОЇ СМУГИ ПІСЛЯ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918 рр.

Розділ перша. Розвиток форм оборони	169
1. Організація оборони за статутами іноземних армій	169
Німецька укріплена позиція.	170
Французька укріплена позиція	174
Японська укріплена позиція	178
2. Теорії та досвід війн	181
Теорії	181
Війна в Абіссинії.	183
Війна в Іспанії	184
Війна в Китаї	186
3. Укріплені райони.	187
Розділ другий. Організація прориву за статутами іноземних армій	192
1. Прорив за статутами німецької армії	192
2. Прорив за французькими статутами.	199
3. Прорив за японськими статутами.	210
4. Висновки.	215
Розділ третій. Прорив укріплених смуг у останніх війнах	218
1. Громадянська війна у СРСР.	218
Прорив польського фронту 4 липня 1920 р.	218
Перекопсько-Чонгарська операція	223
2. Війна в Іспанії (1936—1939 рр.).	230
Наступ на Більбао	230
Арагонська операція	236

Каталонська операція	244
<i>Висновки</i>	253
3. Японсько-китайська війна	255
Загальна характеристика армій	255
Дачанський прорив	256
Битва у Цзюцзяна	260
4. Німецько-польська війна	264
Розділ четвертий. Теорії прориву	270
1. Методичний наступ	270
2. Глибокий удар	274
3. Самостійні бронетанкові війська	281
Розділ п'ятий. Операції 1940 року.	285
1. Прорив лінії Маннергейма	285
2. Німецькі наступальні операції у Голландії, Бельгії та Франції	290
Прикордонна битва в Голландії та Бельгії	296
Фландрська операція	303
Операція на рр. Сомме та Ен	313
<i>Висновки</i>	322

Частина третя

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОРИВУ

Розділ перший. Оперативні форми прориву	326
Розділ другий. Тактичні форми прориву	332
1. Прорив в одному пункті	333
2. Прорив у двох напрямках	336
3. Комбінований прорив	337
4. Послідовні прориви фронту	338
Розділ третій. Взаємодія родів військ.	340
1. Характеристика родів військ та їх завдання	340
Піхота	340
Артилерія	346
Танки	350
Авіація	353
Парашутні та авіадесантні війська	358

Хімічні засоби	359
Інженерні війська	361
2. Схема взаємодії	363
Розділ четвертий. Бойовий порядок	368
1. Загальні засади	368
2. Бойовий порядок під час прориву спішно укріпленої об- ронної смуги	369
3. Бойовий порядок при прориві заздалегідь підготовленої укріпленої смуги	375
4. Бойовий порядок під час прориву укріпленого району...	382
Розділ п'ятий. Підготовка прориву.	388
1. Питання підготовки	388
2. Розвідка	389
3. Маскування	392
4. Підготовка військ...	394
5. Зосередження	395
6. Інженерне забезпечення.	404
7. Матеріальне забезпечення	412
Розділ шостий. Управління.	415
1. Управління під час підготовки прориву	415
Визначення задачі.	415
Вивчення обстановки...	416
Форма маневру та напрямок головного удару	419
Форми атаки	420
Темпи та глибина прориву.	422
Бойовий порядок та взаємодія	423
Загальний склад сил та засобів	426
Військова таємниця	429
Методи та організація управління	430
2. Управління під час бою	434
Розвідка	434
Маневр вогнем.	435
Введення у бій других ешелонів.	438
Введення в бій танкових резервів...	440
Розвиток прориву.	443
Управління авіацією.	449
Закріплення	450
Робота тилу	451
В И С Н О В О К	455

ЧАСТИНА ПЕРША

РОЗВИТОК ФОРМ ОБОРОНИ І ПРОРИВУ У ПРОЦЕСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918 РР.

Розділ I. 1914 рік

У листопаді 1914 р. на західному театрі світової війни армії противників, виснаживши всі свої зусилля у боротьбі за вирішальні успіхи в маневрених битвах, перейшли до позиційних форм війни.

На східноєвропейському (російському) театрі бої продовжували ще розвиватися в маневрених формах. Але й тут обидві сторони намагалися закріпитися на досягнутих рубежах, і таким чином тут також почали створюватися позиційні форми боротьби.

Установлений позиційний фронт змусив командування всіх армій вдаватися надалі до прориву фронту противника, як єдиного можливого способу перейти, подолавши позиційні форми, до широких маневрених операцій.

Однак останній місяць 1914 і перші місяці 1915 протікали в дрібних боях за поліпшення позицій. Жодна зі сторін не мала достатніх сил для рішучих наступальних дій. У цих боях поступово накопичувався досвід переходу до нових позиційних форм війни.

Таким чином, наприкінці 1914 р. форми бойових дій піддалися в усіх арміях перегляду стосовно обстановки, що склалася. Було також зроблено всебічну оцінку бойових засобів з погляду нових форм боротьби та намічено плани подальшого розвитку озброєння.

Загалом висновки ці зводилися до наступного.

1. Піхота

В організаційному плані піхота 1914 р. у всіх арміях європейських держав складалася з батальйонів чотириротного складу; у кожній роті було по 200—250 бійців, озброєних магазинною гви-

нтівкою. В англійській армії чотири однотипні батальйони були об'єднані в бригади, а в інших арміях — в піхотні полки. До складу полку, крім того, входила одна кулеметна команда до 6—8 станкових кулеметів, команда зв'язку, команда пішої розвідки; у полках російської армії були ще й команди кінної розвідки. Загалом полк мав до 4000 бійців піхоти з 6-8 кулеметами. Зрозуміло, за такої організації основною зброєю піхотного бою була гвинтівка, що позначалося і на способах ведення бою. Стрілецький ланцюг був основним бойовим порядком в обороні та наступі.

Для оборони роти розгорталися в стрілецьку лінію (ланцюг), залишаючи позаду один взвод (з чотирьох) як ротну підтримку. Батальйони в обороні зазвичай розгортали три роти, а одну роту тримали позаду як батальйонний резерв. За цією ж схемою розгорталися і полки, тобто три батальйони в бойовому ешелоні та один батальйон у резерві. Неважко підрахувати, що за такої системи розгортання піхотний полк, маючи в першій лінії 27 взводів, залишав за першою лінією 37 взводів з 64. Кулемети, зазвичай по два, розподілялися між батальйонами першого ешелону, рівномірно посилюючи їх у вогневому відношенні.

Під час переходу до оборони в усіх арміях піхота окопувала-ся, влаштовуючи окремі окопи для підрозділів бойового ешелону. Але як тільки оборона почала приймати затяжний характер, виникла потреба впорядкувати систему позицій, що стихійно створюється на полі бою. У цьому питанні слід зазначити два напрями.

Вище командування російської і французької армій довго наполягало на тому, щоб оборонні позиції робилися переривчастими, з проміжками, могли прострілюватися перехресним рушничним і кулеметним вогнем. Окопи мали розміщуватися в шаховому порядку; для групи з кількох окопів, що займалися ротою, потрібно створювати опорні пункти, укріплені дротяними загородженнями. Треба сказати, що ці розроблені вищими штабами вказівки щодо організації системи оборони не мали у військах успіху. Позиції будувалися стосовно умов місцевості та нормального бойового порядку батальйонів. За наявності часу окремі окопи починали з'єднуватися ходами повідомлення, й у кінцевому підсумку позиція починала приймати лінійний характер.

Командування німецької армії обрало інший шлях. Вже у виданій наприкінці вересня 1914 р. інструкції воно дало вказівки у тому, що оборонні позиції мають будуватися з трьох ліній вузьких окопів, на відстані 100—150 м одна від одної, з'єднаних ходами сполучення. Основною позицією мала вважатися перша лінія окопів. Інші призначалися для розташування резервів. Перша лінія окопів (по можливості й інші) мала прикриватися суцільними дротяними загородженнями. Даючи ці вказівки, німецьке командування виходило переважно з таких міркувань.

Суцільні лінії окопів, з'єднаних ходами сполучення, полегшують зв'язок між підрозділами, що особливо важливо задля висування підтримок у першу лінію. Основою бою піхоти був вогонь з гвинтівок, який міг бути доведений до найвищої інтенсивності лише за лінійного розташування стрільців. Нарешті, для переходу в наступ лінійна система окопів була готовим вихідним плацдармом для потайного накопичення сил і для одночасного руху в атаку на всьому фронті. Останнє міркування треба визнати особливо важливим: оборона, яка не підготовляє умов переходу до наступальних дій, є слабкої обороною.

Зіставляючи обидві системи обладнання позицій, слід дійти наступних висновків: обидві системи при своєму виникненні вже мали глибину в масштабі батальйонного бойового порядку; в обох системах, безперервної та переривчастої, були закладені основи для подальшого розвитку їхньої глибини.

Що стосується спору про групове або лінійне (безперервне) обладнання позицій, то в подальшому ході бойових дій було знайдено компроміс, про який буде сказано далі.

У способі обладнання позицій слід відзначити ще одне важливе явище — широке використання дротяних перешкод. Як відомо, дріт для влаштування перешкод був уперше використаний під час Російсько-японської війни 1904—1905 рр., але тоді застосовувався гладкий дріт. 1914 року, майже з перших днів війни, з'явилися перешкоди з колючого дроту. Особливо широко її використовували у німецькій армії. Готуючись до війни, німці, мабуть, краще за інших зуміли врахувати досвід Російсько-японської війни щодо зміцнення позицій.

Наступальний бій піхота вела у стрілецьких ланцюгах, тобто, по суті, у тих же бойових порядках, що й оборонний бій. Вся різниця полягала в тому, що інтервалів між підрозді-

лами атакуючої піхоти не було, завдяки чому досягалося зву-ження фронту удару батальйону чи полку та більша щільність бойового порядку.

Найближчим завданням для піхоти ставилося заняття стрілецького рубежу можливо ближче від окопів противника (але не далі прямого пострілу, тобто 400—500 м), з якого вона могла ввести в справу свою зброю. Практика боїв показала, що піхоті необхідно, крім того, накопичитися перед атакою в безпосередній близькості від супротивника — в 50—100 м, інакше атака виходила розрізною і не досягає успіху. Таким чином, виник ще один етап наступального бою — висування та накопичення військ на вихідній для атаки лінії.

Нам можуть вказати на те, що всі ці прийоми наступу піхоти мали місце у тому чи іншому вигляді у попередніх війнах, зокрема у Російсько-японській та Балканській. Це вірно, але досвід не був врахований у підготовці військ у мирний час, його забули. Німецька армія в багатьох випадках ще зверталася до досвіду своєї звитяжної війни з французами в 1870 р. Наприклад, швидко висування на стрілецький рубіж, що культивувалося в німецькій піхоті, було явно запозичено з прикладу атаки німецькою гвардією Сен-Прива 18 серпня 1870 у цьому бою бригада пруської гвардії потрапила під вогонь французів, що обороняли Сен-Прива, озброєних далекобійною рушницею Шаспо. Щоб зрівняти шанси у вогневому відношенні, гвардійці бігом просунулися на вогневий рубіж, з якого могли використовувати свою менш далекобійну рушницю Драйзе.

У російській армії часто доблесть бійців не давала результатів через кричущу військову невідповідність офіцерського складу. Випадки, коли стрілецькі полки починали атаку в суцільних колонах, були спочатку війни нерідкі.

«Окопна війна» з перших моментів її виникнення внесла поправку й у спорядження піхотинця. Потрібно було забезпечити піхоту ручними гранатами, щоб вибивати супротивника з окопів. Російська армія користувалася гранатами ще під час Російсько-японської війни, але на початку світової війни 1914—1918 рр. гранатами були забезпечені лише піші розвідники.

Німці швидко врахували значення ручних гранат у піхотному бою і першими почали забезпечувати ними всю піхоту. Вони ж першими запровадили на озброєння піхоти гранатомети. У фран-

цузькій армії вважали за краще виділити в кожному взводі групу гранатометників.

Швидко виявилось велике значення кулеметного вогню. Усі армії вийшли на війну з недостатньою кількістю верстатових кулеметів (6—8 на полк), спосіб застосування яких у жодній армії ще не був розроблений. У перших маневрених боях їх застосовували іноді як самостійно діючих батареї, а іноді розподіляли кулеметно між піхотними підрозділами. Але бойовий досвід з кожним днем переконував, що повну свою міць кулемет виявляє лише тоді, коли він діє спільно з піхотою, надаючи їй величезну стійкість в обороні та допомагаючи долати стрілецький вогонь у наступі. Кулемети з вогневого засобу полку у всіх арміях перетворилися на батальйонну зброю. Разом з виявленням значення кулеметів було вжито заходів для більшого насичення ними піхоти.

Дещо забігаючи вперед, як приклад зростання кулеметного озброєння наведемо дані Ф. Кюльмана про розвиток виробництва кулеметів у Німеччині. Протягом 1914 р. німецька військова промисловість виробляла по 200 кулеметів на місяць, з серпня 1915 р. виробництво зросло до 800 на місяць, з серпня 1916 р. — до 2300, на початку 1917 р. — до 7000 і з вересня 1917 р. від 13 до 14 тисяч кулеметів на місяць. Загальне зростання кулеметного озброєння в арміях противників показано в таблиці:

Армії	Кількість кулеметів		
	1914 р	кінець 1917 р.	
	станкових	ручних	станкових
Німецька	2400	39 000	33 000
Французька	2000	50 000	16 000
Російська	2500	—	24 000

Таким чином, майже з перших днів війни виявилася необхідність збільшення вогневої могутності піхоти, а надалі знадобилася зміна її організаційного складу та бойових порядків. Процес цей розтягнувся на весь час війни.

2. Артилерія

Після відмобілізування своїх армій головні супротивники у світовій війні мали таку кількість артилерії:

Армії	Кількість		
	легка артилерія	важка артилерія	всього
Німецька	5800	2020	7820
Французька	3960	308	4268
Російська	6448	240	6688
Австро-угорська	3920	168	4088

Артилерія розподілялася по корпусах дводивізійного складу так:

Армії	Кількість в корпусі		
	легка артилерія	важка артилерія	всього
Німецька	108	52	160
Французька	120	—	120
Російська	96	12	108
Австро-угорська	96	—	96

З цієї таблиці видно, що корпус німецької армії значно перевершував в артилерійському відношенні корпусу інших армій. Особливо впадає у вічі перевага німецької армії у важкій артилерії. Німецькі готувалися наступати, руйнуючи на своєму шляху оборонні споруди на кордонах Франції. Тому вони вжили заходів до збільшення важкої артилерії. Французи розраховували на швидку маневрену війну у відкритому полі і тому всю увагу зосередили на легкій артилерії. Російська військова доктрина лише починала враховувати значення важкої артилерії. В результаті російська армія мала в основному легку артилерію, але вже впроваджувалися в польову артилерію 122-мм і 152-мм гаубиці.

З досвіду маневреного періоду війни і після перших боїв за укріплені польові позиції виявився ряд недоліків у використанні артилерії у всіх арміях. Німці встановили, що піхота, як вступити у ближній бій з піхотою противника, ще має подолати смугу сильного артилерійського вогню легких гармат противника. Тому виявилася необхідність на початку бою пригнічувати цю артилерію. Але й у подальшому розвитку бою піхота постійно потребувала допомоги своєї артилерії. Якщо для виконання першого завдання важкої артилерії (100-мм гармати і 150-лш гаубиці) було цілком достатньо, то для виконання другого завдання явно не вистачало легкої артилерії.

Французи незабаром переконалися, що їх 75-мм гармата може чудово діяти за відкритими живими цілями і абсолютно безсила проти супротивника, що закопався. Як і німці, вони зрозуміли необхідність організованої боротьби з артилерією супротивника.

Російська артилерія добре використовувала свої знаряддя, але вона страждала від нестачі важкої артилерії, а найголовніше — не мала потрібної кількості боєприпасів, що зводило на неї всі її успіхи щодо влучності ведення вогню.

У всіх арміях виявилася недостатня взаємодія артилерії зі своєю піхотою та невідповідність артилерії до швидкого маневрування на полі бою. На зміну вогневої позиції легкої батареї, за свідченням Кюльмана, йшло від 5 до 8 годин. За цих умов бій було розвиватися на достатню глибину.

В результаті у всіх арміях почалася шалена гонка у справі виробництва нових артилерійських засобів. У той самий час розширилися вогневі завдання артилерії. З'явився загороджувальний вогонь для відбиття піхоти, що штурмує (одна батарея легких гармат на 100 м фронту при швидкості вогню 4 постріли в хвилину); були вироблені види контрпідготовки (вогонь у відповідь) і заборонного вогню по артилерії противника і по шляхах сполучення в його тилу. Відповідно до нових вогневих завдань почала проводитися в життя спеціалізація артилерії: для підтримки піхоти почала призначатися легка артилерія, для боротьби з артилерією противника — легкі і важкі гармати, для руйнування позицій — гаубиці. Відбулася зміна і у питомій вазі снарядів: замість шрапнелі, яка вважалася основним снарядом у маневрених бойових діях, перевага стала віддаватись гранаті.

Нарешті, слід згадати, що артилерія остаточно перейшла на стрілянину із закритих позицій, щоб уникнути великих втрат від вогню артилерії противника. Це спочатку сильно погіршило зв'язок артилерії з піхотою, оскільки система наглядових пунктів ще була розроблена, а безпосереднього зв'язку з піхотними начальниками у артилерійських начальників був.

Таким чином, і в артилерії перехід до позиційних форм війни зажадав значних змін в організації та способах ведення бою.

3. Авіація

Кількість військової авіації на початку світової війни була незначною. Німецька армія налічувала 232 літаки, французька — 162, російська — 216. Більшість літаків були двомісні розвідники. Участь в бойових діях полягала, переважно, у спостереженні над полем бою. Бомбардувальні та штурмові дії ще не застосовувалися. Але повітряна розвідка мала величезне значення. Все поле бою проглядалося з повітря спостерігачем; потайний підхід, розгортання частин і раптовий удар ставали все більш скрутними; позиції піхоти та артилерії проглядалися з повітря, «як на долоні». Виявилася потреба у зв'язку авіації з артилерією, почали створюватися способи коригування артилерійського вогню. Всі роди військ стали розуміти необхідність маскуванню, яке ставало помалу неодмінним правилом у будь-якому вигляді бою.

Разом з тим було ясно усвідомлено необхідність створення бойової авіації для боротьби з авіацією супротивника; почали намічатися можливості застосування авіації з бомбардувальними цілями. У військовому лексиконі з'явився новий термін — «боротьба за панування в повітрі», зміст якого розкривався з кожним наступним боєм дедалі повніше.

У цих напруженнях і відбувався розвиток авіації.

4. Інші роди військ

Насамперед слід згадати про інженерні війська. Необхідність посилення обороноздатності позицій разом із збільшенням потреби в таких інженерних засобах, як колючий дріт, вибухові речовини, будівельні матеріали, викликали і збільшення кількості саперних частин.

Потрібно було і негайне розгортання військ зв'язку. Запас телефонного кабелю за 8—12 км на артилерійський дивізіон і стрілецький полк виявився нікчемним. Його довелося збільшувати вдвічі-втричі, відповідно підвищивши чисельність військ зв'язку.

Також дуже швидко виявилось величезне значення автотранспорту як засобу оперативного маневру та забезпечення боєпостачання, що викликало необхідність у формуванні нових автомобільних частин. Французи врахували значення автотранспорту швидше за німців, виявивши велику широту оперативних поглядів. У багатьох битвах ця обставина сприяла успіху їх дій.

5. Висновки

У тактичному відношенні висновки з перших місяців позиційної боротьби у всіх арміях звелися до наступного:

а) необхідно продовжувати роботи над зміцненням позицій, не поступаючись противнику ні метра без завзятого опору;

б) необхідно посилити вогневі засоби піхоти, збільшивши кількість кулеметів та забезпечивши піхоту засобами ближнього бою;

в) для досягнення успіху в наступі потрібна потужна артилерія, насамперед — важка; рухливість артилерії має бути збільшена за рахунок створення нових зразків знарядь та застосування механічних засобів тяги; необхідно налагодити зв'язок артилерії з піхотою у всіх видах бою;

г) боротьба за панування у повітрі повинна вестись організовано, для чого має бути створена спеціальна авіація; необхідно також залучити авіацію для на глибоко розташовані мети.

Для конкретніших висновків досвід був ще недостатній. У наведених висновках головна увага приділялася питанням матеріального забезпечення бою та збільшення кількості технічних засобів боротьби як основи сучасного бою. У питаннях тактики зверталось увагу на усунення окремих недоліків, що кидалися в очі. Про загальний перегляд тактичних поглядів поки що не було й мови. Нова тактика мала створитися потім, з досвіду боїв.

Це прагнення вирішити проблеми ведення бою за рахунок збільшення кількості бойових засобів проходить надалі червоною ниткою через всю тактичну творчість полководців світової війни. Пояснення цього явища зростає виробничих можливостей кожної

країни. Високо розвинена промисловість Німеччини, Франції та Англії наштовхувала генеральні штаби всіх армій на найпростіші кількісні рішення. Коли промислове виробництво знаходиться на низькому рівні, технічне вдосконалення зброї та збільшення її кількості відбувається повільно. У умовах творчість полководців має прямувати у бік пошуку нових, кращих способів бою з використанням наявних коштів.

Підсумок першому періоду війни в оперативному відношенні підвів головнокомандувач французької армії Жофр у директиві від 29 листопада 1914 р. Він вказуючи, що «загальний наступ всіх армій одночасно при обставині, що склалася, можлива лише з того моменту, коли сильним ударом в одній точці ми прорвемо розташування противника і цим змусимо його розпочати поступове очищення фронту іншими військами. Діючи інакше, ми ризикуємо лише низкою марних зусиль, подібних до тих, які мали місце за останні тижні в різних арміях».

Отже, найближчим завданням англо-французьке командування ставило прорив фронту противника. Конкретні умови для виконання цього завдання ще не були визначені, вони поки що ховалися за туманною вказівкою про «сильний удар в одній точці». Але ця «одна точка» згодом виявилася доволі нав'язливою ідеєю, боротьба з якою йде й досі.

Вожді німецької армії, зазнавши стратегічну поразку на західному театрі військових дій, вирішили перенести центр своїх зусиль на східний театр, де вони розраховували досягти успіхів, не змінюючи істотно своїх методів бою. На заході німецькі армії переходили тривалий період до оборони.

Російське командування, пов'язане політичними зобов'язаннями щодо союзників, був вільно й у своїх стратегічних планах. А промислова відсталість країни не дозволяла російському командуванню робити ставку хоча б на кількісне збільшення бойової техніки. В результаті армія не мала ясных найближчих завдань і повільно сприймала бойові умови, що змінюються.

Книги, які можуть вас зацікавити

Керівництво зі
стрілецької справи до
12,7 мм до
великокаліберних
кулеметів «ДШКМ-ТК»
та «BROWNING M2»

Військові операції:
оперативне мистецтво
та військові дисципліни

Управління на основі
бойових завдань.
Настава сухопутних
військ США

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт](#) →